

Zakrinkana industrija

Ljubljana je bila v prvem obdobju delovanja partizanskih enot, predvsem pa do nastanka osvobodilnega ozemlja na Dolenjskem in Notranjskem, spomladi 1942 središče, iz katerega so vodili boje. V mestu je bilo tako politično kot vojaško vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja, mesto pa je preskrbovalo partizane tudi z orožjem, obleko in hrano. V omenjenem času na deželi še ni bilo množičnejše organizacije OF in s tem tudi ne podpore v hrani.

Različni material in hrana v mestu niso prispevali samo »navadni« člane OF, pač pa tudi obrtniki, trgovci in industrialci, ki so dajali tudi znatna finančna sredstva, da so lahko tudi kupovali določeno blago. Ti so bili povezani v matične odbore OF, za katere je bilo že večkrat poudarjeno, da je bila to prvotna organizacija OF v mestu. Večino teh je organiziral Milan Škerlavaj, ki so ga poznali pod skrivnim imenom Petrač. Ta je kasneje prevzel vodstvo centralne tehnike KPS, ki je omogočala v povezavi s trgovci, obrtniki in ostalimi, predvsem tehničnimi strokovnjaki, izdelavo cele vrste stvari in nudenje uslug.

To je bilo za nov način boja proti okupatorjem na Slovenskem nujno potrebno. Nabavljali so vse, kar so potrebovali za tiskanje in razmnoževanje. Skupine so razpečevale gradivo, gradili so

ZBOR MEDVOJNIH AKTIVISTOV Borci v prid pluralizmu

Medvojni aktivisti OF občine Ljubljana Center so na svojem zboru v četrtek, trinajstega aprila podprli vodstvo slovenske politike, v kolikor bo še naprej dosledno in brezkompromisno vztrajalo na doseganju pozitivnih stališč. Poudarili so, da so le za avnojsko Jugoslavijo, kot državo enakopravnih narodov in narodnosti in da odločno nasprotujejo unitarizmu in centralizmu ter delitvi na manj in več vredne nacionalne skupnosti.

Medvojni aktivisti OF so del borčevske organizacije. Nekateri so menili, da je na srečo v velikem delu starejših glav zmagala misel o razvoju družbe v demokratičen pluralizem, ustvarjalno mišljenje in svobodo. Za sedanji položaj družbe so ugotavljali, da je več kot krizen. Pohvalili so vodstvo slovenske borčevske organizacije, ki zadnje čase stopa po novih poteh.

Veliko so govorili o zgodovinski pisni narodnoosvobodilnega gibanja, predvsem v Ljubljani in se strinjali, da je potrebno podpreti znanstveni koncept raziskav tega obdobja, z upoštevanjem vseh vidikov in virov od pisnih do ustnih. Zavzeli so se tudi za drugačno organiziranost svojega aktiva, ki naj bi temeljila na skupinah, ki jih združuje prijateljstvo in tovarištvo, nastalo ob delu v času vključevanja v raznovrstne dejavnosti OF v Ljubljani. Poleg zgodovinskega so še posebej zainteresirani za pridelavo in socialno problematiko, kjer bi moralo priti do racionalizacije in možnosti ter podpore zasebnemu sektorju, ob tem da bi razvijali tudi medsebojno pomoč. Vse sklepe zbora bodo predstavili in pojasnjevali tudi na mestnem zboru aktivistov OF, ki bo v maju.

LOJZ TRŠAN

skrivališča za različne potrebe in različne velikosti. Za to so skrbeli gradbinci. Kemiki so izdelovali razstrelivo. Gradbeni material so dobivali od delavcev ali lastnikov gradbenih podjetij in trgovin z omenjeno robo.

V povezavi s centralno tehniko KPS so mizarji izdelovali kamuflažne predmete, od votlih valjarjev za testo do skrivnih predalčnikov, kjer so skrivali tisk OF, pa tudi orožje. Manufakturni trgovci in krojači so bili povezani z vojaškimi intendanti. Ti so od prvih dobivali blago, ki so ga dajali v delo drugim, centralna tehnika pa je preko svojega odpremnega sektorja poskrbela, da so šle obleke, skupaj z drugim materialom,

predvsem po železnici, s ponarejenimi tovornimi listi v partizane. Za prevoz pa so skrbeli tudi prevozniki s tovornjaki in vozniki reševalnih avtomobilov iz Mestnega doma na Krekovem trgu, ki so povrh prevažali še orožje.

Pri prehrabnih trgovinah, pekarnah in slaščičarnjah ter mesarjih, ki so imeli zveze z OF, so manjko blaga, ki so ga dajali za partizane, prikazovali z lažnimi vknjižbami, manjši trgovci pa so preskrbovali predvsem ilegalce in to tako, da so jim blago izdajali na podlagi ponarejenih živilskih nakaznic, kajti za kupljeno živilo je moral trgovec odrezati od karte ustrezno število odrezkov, ki jih je nalepil na polo. Število odrezkov pa se je moralo ujemati s količino prodanih živil. Ker pa ilegalci niso dobivali kart, je partijska tehnika tiskala ponarejene, ki pa niso bile zmerom enake originalnim. Zato so jih trgovci pri lepljenju spretno pomešali, tako da jih na veliki poli ni bilo mogoče opaziti.

LOJZ TRŠAN

Letos šestič: Revolucija še traja

Vsako leto v maju je zaključek natečaja z naslovom »Revolucija še traja, kje je naše in moje mesto v njej«. Letos je to že šesti. Seveda se bo še nadaljeval. Kljub utečenosti ni izgubil svežine in poleta, kajti namenjen je mladim.

Letos so bile razpisane res sodobne in zanimive teme, od opisa »grebatorstva« do filozofskega razmišljanja »biti in imeti«. Verjetno pa drugo leto ne boste slišali za natečaj s tem naslovom, kajti v okviru razpisanih tem je tudi predlog za nov naslov. Natečaj se približuje svojemu vrhuncu. Osrednji žiriji je petdeset šol poslalo štiristo pisnih in 50 likovnih prispevkov. Izbor bo razstavljen v stavbi naše občine v aprilu.

Raznovrstne in kritične prispevke o družbenih dogajanjih ter življenju mladine so poslali učenci iz občin Delnice, Bjelega Polja, Murske Sobotice, naše občine ter iz šol, katerih krajevne skupnosti so pobratene z našimi.

Režiser Marjan Belina že obiskuje šole, ki so prijavile svoje nastope za osrednjo prirediteljsko natečaja, ki bo 24. maja ob enajsti uri v veliki dvorani Cankarjevega doma. Isti dan, le da dve uri prej, pa bo v mali dvorani še pogovor o problemih mlade generacije, predvsem srednješolcev danes. Na obe prireditvi ste vljudno vabljeni. V maju pa bodo najboljša dela tudi nagrajena s knjižnimi nagradami.

LOJZ TRŠAN

Izleti za upokoјence

Društvo upokoјencev Ljubljana Gradišče prireja v letošnjem letu tri izlete. Prvi izlet bo v sredo 24. maja. Udeleženci bodo potovali na Brod na Kolpi in v Čabar. Odhod je ob 7. uri s Trga osvoboditve. Prijave sprejemajo v društveni pisarni 10. maja od 9. do 11. ure.

V sredo 21. junija prireajo izlet na Gorenjsk. Odhod je prav tako ob 7. uri s Trga osvoboditve. Prijave bodo sprejemali v društveni pisarni v sredo, 7. junija od 9. do 11. ure.

Za praznovanje tedna upokoјencev predvidevajo septembra izlet na Višarje. Obvestilo o dnevu in o programu izleta bodo dobili člani društva v začetku septembra.

V času prehladov

To je čas, ko smo še posebej izpostavljeni neprijetnim vplivom muhaste narave. Prehladi in druga obolenja dihalnih poti so lahko huda nadloga, ki se je želimo čimprej znebiti.

Slej ko prej se vrnemo k naravi, iz nje črpamo moč, voljo, zdravje. Narava ponuja pravi zaklad in v tem zakladu smo posebno pozornost namenili čebeljim pridelkom ter izvlečkom zdravilnih zelišč. Tako so nastali naravni dietetični izdelki brez konzervansov. Namenili smo jih vsem generacijam, kako in kdaj jih boste uporabili pa ni modrost, modro je le če to veste.

MED je neprecenljiv v prehrani ljudi. Da so ga že naše prababice dajale v čaj zato, da prehlad hitreje mine, je že preizkušena in potrjena resnica.

Izdelki PROAPIN in APIBABI bi morali biti nepogrešljivi v vsaki domači lekarni. Uporabimo jih pri vnetju sluznice ustne votline, žrela in dlesni. Skupno jim je to, da vsebujejo propolis – tega že poznate, pa tudi zaupate mu.

Izdelka APISIRUP in APIFIT 2-TIMIJAN sta po namembnosti in delovanju podobna izdelka. Čebelje pridelke smo obogatili s izvlečki izbranih zdravilnih zelišč – timijana, sleza in lučnika. Dognano je, da ugodno delujejo pri prehladnih obolenjih in boleznih dihal kot so kašelj, bronhialni katar, kronični bronhitis, astma – olajšujejo izkašljevanje, umirjajo krče gladkih mišic dihal, mehčajo sluz in pospešujejo njeno izločanje.

Izdelka APIKOMPLEKS združujeta vso bogatstvo zakladnice čebeljega panja. Priporočamo ju za povečanje obrambne sposobnosti organizma, urejata osnovne življenjske funkcije, v času prehladov in grip pa pomagata organizmu, da se boleznim upre. Že obolenim blažita težave in pospešujeta zdravljenje.

Zeliščne kapljice APIHERBAL s inhalacijo proti prehladu so kombinacija eteričnih olj zdravilnih zelišč. Uporabljamo jih pri obolenjih zgornjih dihalnih poti in obnosne votline.

Tako smo razmišljali in ustvarjali, ker smo prepričani, da zdravja ni nikoli dovolj in preveč!

medex

proapin®

ko potrebujete propolis!

Povsod z nami v turobnih jesenskih, mraznih zimskih in spremenljivih pomladanskih dneh. Proapin s propolisom pri vnetju sluznice ustne votline, dlesni in žrela, pri vnetjih in odrgninah ter razjedah na želodcu in dvanajstniku.

medex ljubljana

KS Trg osvoboditve

Javna razprava o podzemni parkirni hiši – Na sestanku v KS Trg osvoboditve so se zbrali občani in predstavniki pripravljalec načrtov za gradnjo parkirne hiše: Ljubljanskega urbanističnega zavoda, SIS za gradnjo cest ter komiteja za urejanje prostora in izvršnega sveta občine Ljubljana Center. Namen ter način in postopek gradnje sta navzočim obrazložila Marjan Vrhovec (LUZ) in Abdon Peklaj (SIS za ceste). V razpravi, v kateri je sodelovala večina od 43 navzočih občanov, so izrazili resne pomisleke o smiselnosti gradnje parkirne hiše v središču mesta zaradi prekomernega onesnaževanja zraka, bližine spomeniško zaščitene stavbe in problemov s talnico.

V kolikor pa bi z gradnjo le pričeli, je z ekološkega vidika potrebno prej določiti primernejšo lokacijo za odzračevalnik izpušnih plinov v garaži in občane seznaniti z vrsto čistilne naprave in njeno učinkovitostjo ter zagotoviti njeno stalno delovanje.

Večina navzočih se ni strinjala z izvozom iz hiše proti Wolfovi ulici. Občani so zahtevali, da se izvoz usmeri proti Titovi cesti, tudi na račun dvosmernega prometa na Šubičevi ulici ali pa na račun podrtja zidu pred garažami izvršnega sveta SR Slovenije, ki verjetno ni spomeniško zaščiteno. Poleg tega mora lokacijsko dovoljenje za parkirno hišo vsebovati tudi določilo, da potem turistični avtobusi parkirajo zunaj ožjega mestnega središča, prav tako pa naj se ukine začasno končno postajališče mestnega potniškega prometa na Trgu osvoboditve. Projekt tudi ne sme motiti prometa v času gradnje.

Zahtevali so tudi, da krajani, ki stanujejo v bližini bodoče parkirne hiše povečajo svoj delež pri rezervaciji parkirnih mest, SIS za ceste pa naj zbere interese za stalno parkiranje v hiši. Navzoči se niso strinjali z možnostjo zakupa parkirnega mesta. Na koncu so občani ob obravnavi takšnega mikrolokacijskega urejanja prometa v mestu ponovno dali pobudo o čimprejšnji ponovni uvedbi tramvaja v mestni potniški promet.

***

Javna razprava o ureditvenem načrtu – V prostorih KS Trg osvoboditve je bila v četrtek, 16. mara javna razprava o ureditvi kareja Križevniška–Salendrova, ki se jo je udeležilo 47 občanov ter predstavnika projektantov Jure Lenard in komiteja za urejanje prostora občine Ljubljana Center Jan Skoberne. Namen in vsebino projekta je obrazložil Jure Lenard, postopek za sprejem pa Jan Skoberne.

Prisotni so pogrešali udeležbo samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana Center. Isto velja za kompleksnost reševanja problemov od prometa do garažne hiše. Pojavilo se je tudi vprašanje, kako prazniti stanovanja, dokler niso rešeni vsi premoženjskopравни problemi in razmerja ter način izvedbe selitev. Prav tako mora biti izdelana in predočena celotna finančna konstrukcija. Ob ureditvi kareja Križevniška–Salendrova bi morali nujno hkrati urediti hiše s parnimi številkami v Križevniški ulici, ki bi morale s prenovo postati sestavni del projekta. Le-ta naj bi upošteval tudi stalno upadanje števila prebivalcev v KS Trg osvoboditve in zagotovil v tem kareju zadostno število stanovanj. Neustrezno je rešena tudi bodoča prometna ureditev, saj omejuje poslovne pogoje bodočih lokalov. Ureditvev prometa na Bregu je po mnenju navzočih nesprejemljiva, ker gre za dvosmerni promet in obenem obojestransko vzdolžno parkiranje. Pri ureditvi prometa je nujno treba upoštevati pripombe z javne razprave o gradnji parkirne hiše na Trgu osvoboditve. Razpravljalci so menili, da morajo snovalci projekta upoštevati tudi prehod na kabelsko televizijo. Na koncu je bil sprejet tudi sklep, da moraj biti krajani sprotno seznanjeni z vsemi novostmi pri projektu in njegovi izvedbi.

BORUT JANOVSKY

KS Ajdovščina

Četrtoletja hotela Lev – Hotel »Lev« je praznoval 20. aprila 25-letnico obstoja. Čestitkam in željam po čimboljšem poslovnem uspehu se pridružuje tudi KS, saj je to eno izmed podjetij, ki s KS izredno dobro sodeluje in prisloki na pomoč kadar se obrnemo nanje. Vsem delavcem hotela »Lev« se zahvaljujemo in še enkrat iskreno čestitamo.

***

Razstavo iz Velike Britanije – Narodna galerija pripravlja še eno zanimivo razstavo: Risbe iz Fitzwilliamovega muzeja George Romney 1734–1802. Otvoritev je bila 20. aprila. Krajane obveščamo, da je možnost brezplačnega ogleda vseh razstav vsako soboto od 14. do 16. ure.

***

Taborniki – Taborniška organizacija Odred Sivi Volk je 11. aprila ustanovila svet odreda, v katerem se bodo skupno dogovarjali predstavniki OŠ. P. Voranc in OŠ M. Vrhovnik, predstavniki KS Ajdovščina in Gradišče, starši otrok vključenih v taborniški odred in predstavniki čet tabornikov o aktivnostih in načrtih. Taborniški pozdrav: S naravo k novemu človeku.

***

Delegatsko vpašanje Pod turnom 4 – Komisija za socialna in stanovanjska vprašanja ter HS Pod turnom 4 sta imela skupno sejo, na kateri je predstavnica HS obrazložila zagate te hiše in njenih stanovalcev.

Zavod za raziskavo materiala je začel v marcu z nekakšnimi izkopavanji. Pristojni so pojasnjevali stanovalcem, da se bodo morali v najkrajšem času izseliti, ter da bodo v teh prostorih ateljeji ljubljanskih umetnikov. Stanovalci so zahtevali pojasnilo od stanovanjskega podjetja Ljubljana, kjer pa o tem ničesar ne vedo.

Hišni svet predlaga, naj najemnike stanovanj čimprej obvestijo, kakšna je usoda hiše. Nekateri stanovalci bi si radi izboljšali stanovanjske pogoje, ne želijo pa imeti nepotrebnih stroškov. Nekateri bi si radi uredili etažno ogrevanje, drugi izolirali zunanje stene. Zaradi neurejenega statusa hiše pa jim je to onemogočeno.

Problem je tudi prenaseljenost. V nekaterih sobah je tudi po 5 stanovalcev, nekaj sob pa je že dalj časa praznih. HS se trudi, da bi kolikor toliko uredil razmere v hiši. Zaradi prijavnoodjavne službe jim tudi to ne uspeva. Na Mačkovi namreč dovolijo stalno prijavo bivališča, čeprav je vsem znano, da se na ta naslov ne morejo za stalno prijavljati.

Komisija se strinja s predlogi in prizadevanji HS, od pristojnih pa zahteva, da se razmere v hiši Pod turnom 4 čimprej uredijo v zadovoljstvo tamkajšnjih stanovalcev z odločbami. Stanovalce, ki pa so se vselili brez odločb bo potrebno čimprej izseliti. Samoupravna stanovanjska skupnost je tudi dolžna, da končno uredi plačevanje stanarine.

KS bo to vprašanje posredovala zboru KS.

KOMISIJA ZA INFORMIRANJE PRI KK SZDL AJDOVŠČINA

DOGOVORI

Ustanovitelj in izdajatelj je Občinska konferenca SZDL Ljubljana Center.

Glasilo je leta 1979 dobilo srebrno priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Svet za časopisno in informativno dejavnost:

Vid Štampihar (predsednik), člani: Svit Arambašič, Lojze Cepuš, Niko Isajević (glavni in odgovorni urednik), Tone Kovčič, Zmaga Obšteter, Vesna Pfeifer, Irena Potrc (namestnica predsednika), Ksenija Preželj, Vili Pšeničnik, Janko Rednak, Tatjana Pust, Tomaž Skale, Anica Zalik, Mitja Košir.

Uredniški odbor:

Lojze Cepuš, Matija Čož (tehnični urednik), Niko Isajević, Lili Kranjc, Aleša Meško, Jurij Popov, Ksenija Preželj, Tatjana Pust, Lojze Tršan.

Izhaja treditensko v 15.000 izvodih. Rokopisov ne vračamo.

Uredništvo: Kardeljeva 8, p.p. 191. Tel.: 214-296, 223-510, 223-509. Ziro račun pri SDK Ljubljana 50101-678-47644, OK SZDL Ljubljana Center.

Tisk: ČGP »Delo«, Likozarjeva 1, Ljubljana.

Glasilo prejema vse družine v občini brezplačno na domove.